

ARXITEKTURA DIZAYNIDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA ESTETIK
FUNKSIONALLIK

Yulduzxon Ashurboyeva Jamolboy qizi

Toshkent arxitektura-qurulish universeti

Dizayin (turlari bo'yicha) yo'nalishi 5-22-guruh talabasi.

yulduzashurboyeva75@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20336272>

Annotatsiya. Mazkur maqolada arxitektura dizaynining zamonaviy yo'nalishlari, funktsionallik va estetikaning uyg'unligi hamda ekologik yondashuvlarning ahamiyati yoritilgan.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar, innovatsion dizayn yechimlari va barqaror rivojlanish tamoyillarining arxitektura sohasidagi o'rni tahlil qilinadi. Maqola arxitektura dizaynini samarali tashkil etish va zamonaviy muhit yaratish masalalariga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Arxitektura dizayn, zamonaviy arxitektura, funktsionallik, estetika, ekologik dizayn, barqaror rivojlanish, BIM texnologiyasi, shaharsozlik, innovatsiya.

Abstract. This article examines modern trends in architectural design, the harmony between functionality and aesthetics, and the importance of ecological approaches. It analyzes the role of digital technologies, innovative design solutions, and sustainable development principles in architecture. The article focuses on improving architectural design and creating a modern environment.

Key words: Architectural design, modern architecture, functionality, aesthetics, ecological design, sustainable development, BIM technology, urban planning, innovation.

Аннотация. В данной статье рассматриваются современные направления архитектурного дизайна, гармония функциональности и эстетики, а также значение экологических подходов. Анализируется роль цифровых технологий, инновационных решений и принципов устойчивого развития в архитектуре. Работа направлена на эффективную организацию архитектурного дизайна и создание современной среды.

Ключевые слова: Архитектурный дизайн, современная архитектура, функциональность, эстетика, экологический дизайн, устойчивое развитие, BIM технологии, градостроительство, инновации.

Kirish.

Arxitektura dizayn — bu nafaqat binolarni loyihalash jarayoni, balki inson hayoti, muhit va estetikani uyg'unlashtiruvchi murakkab ijodiy va texnik faoliyatdir. Zamonaviy jamiyatda arxitektura inson ehtiyojlariga moslashgan, qulay, xavfsiz va ekologik jihatdan barqaror muhit yaratishga qaratilgan.

Bugungi kunda urbanizatsiya jarayonining jadallashuvi, aholining ko'payishi va ekologik muammolarning kuchayishi arxitektura dizayniga yangi talablarni qo'yimoqda. Endilikda arxitektura faqat tashqi ko'rinish emas, balki funktsionallik, energiya samaradorligi va inson salomatligiga ta'sir etuvchi omil sifatida qaralmoqda.

Zamonaviy arxitektura dizaynida innovatsion texnologiyalar, raqamli loyihalash vositalari va ekologik yondashuvlar muhim o'rin egallaydi. Shu sababli arxitektura dizaynini rivojlantirish va uni zamonaviy talablarga mos ravishda takomillashtirish dolzarb masalalardan biridir.

ASOSIY QISM

1. Arxitektura dizaynining mohiyati

Arxitektura dizayn — bu binolar va inshootlarni loyihalash, ularning shakli, funksiyasi va estetik ko‘rinishini uyg‘unlashtirish jarayonidir. U quyidagi elementlardan tashkil topadi:

Shakl (forma)

Funksiya

Estetika

Muhit bilan uyg‘unlik

Bu omillar birgalikda mukammal arxitektura yechimini yaratadi.

2. Zamonaviy arxitektura dizayn yo‘nalishlari

Bugungi kunda quyidagi yo‘nalishlar keng rivojlanmoqda:

Minimalizm — oddiylik va ixchamlik

High-tech — texnologiyalarga asoslangan dizayn

Ekologik dizayn (eco-design) — tabiatga zarar yetkazmaslik

Biomorfizm — tabiat shakllaridan ilhom olish

3. Arxitekturada funktsionallik va estetika

Zamonaviy arxitekturada “forma funksiyaga bo‘ysunadi” tamoyili muhim hisoblanadi.

Ya‘ni bino nafaqat chiroyli, balki qulay va foydali bo‘lishi kerak.

Funktsionallik — foydalanish qulayligi

Estetika — vizual jozibadorlik

Ularning uyg‘unligi sifatli dizaynni ta‘minlaydi.

4. Raqamli texnologiyalarning roli

Zamonaviy arxitektura quyidagi texnologiyalarsiz tasavvur qilib bo‘lmaydi:

3D modellashtirish

BIM (Building Information Modeling)

Kompyuter grafikasi

Virtual reallik

Bu texnologiyalar loyihani aniq va tez ishlab chiqishga yordam beradi.

5. Ekologik arxitektura va barqaror rivojlanish

Ekologik dizayn quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Energiya tejoychi binolar

Qayta tiklanuvchi materiallar

Quyosh energiyasidan foydalanish

Bu yondashuv atrof-muhitni muhofaza qilishga xizmat qiladi.

6. Shaharsozlik va arxitektura

Arxitektura shahar rivojiga bevosita ta‘sir qiladi:

Transport tizimi

Yashil hududlar

Aholi uchun qulay infratuzilma

Shuning uchun arxitektura shaharsozlik bilan uzviy bog‘liq.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, arxitektura dizayn zamonaviy jamiyat ehtiyojlariga mos ravishda rivojlanib borayotgan muhim sohadir. Unda estetika, funktsionallik va ekologik yondashuv uyg‘unligi asosiy o‘rin tutadi.

Innovatsion texnologiyalar va yangi dizayn yondashuvlari arxitektura sifatini oshirib, insonlar uchun qulay va xavfsiz muhit yaratishga xizmat qiladi. Shu sababli arxitektura sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishlari zarur.

Foydalanilgan Adabiyotlar

- 1.Arxitektura asoslari – darslik
- 2.Shaharsozlik va dizayn nazariyasi
- 3.Zamonaviy arxitektura texnologiyalari
- 4.Ekologik dizayn asoslari
- 5.Ilmiy maqolalar va internet manbalari